МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

ЧАСТИНА 1



НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

2021 р.

УДК 613-053.2:37]:005.745(072)

Матеріали третього міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: Зб. наук. Праць в 2-х частинах / За ред. Страшка С.В. – Вип. 3. – Ч. 1. – К.: Алатон, 2021. – 251 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрущенко Віктор Петрович – ректор Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор.

Вербицький Володимир Валентинович – директор Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України, доктор педагогічних наук, професор

Олефіренко Тарас Олексійович – декан факультету педагогіки та психології НПУ імені М.П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук, професор.

Страшко Станіслав Васильович – завідувач кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я НПУ імені М.П. Драгоманова, кандидат біологічних наук, професор.

ISBN 978-617-7834-07-5

© Редакційна колегія, 2021
© Автори статей, 2021
© Видавництво «Алатон», 2021

частка підлітків, що мали «нижче безпечного» рівень соматичного здоров'я була в межах 29,6-29,7 %. Кращі показники рівня соматичного здоров'я мають представники мезомофного типу тілобудови [1].

Висновки. У результаті теоретичних досліджень виявлено, що ефективність навчально-тренувального процесу залежить від співвідношення тренувальнх впливів до індивідуальних можливостей дітей на кожному етапі вікового розвитку. Вік дівчат 9-14 років характеризується переходом зі стадії другого дитинства до підліткогового періоду, що обумовлене активною роботою ендокринної системи, високим темпом приросту зросту та маси тіла. Під час цього періоду вчитель, тренер-викладач повинен надавати особливу увагу підбору величині навантаження, засобам та методам заняття.

Перспективи подальших розвідок. Розробка та практична реалізація підбору величини навантаження під час побудови спортивного заняття є одним з перспективних напрямів для збереження соматичного здоров'я дівчат

Список використаних джерел

1. Арламовський Р.В., Султанова І. Д., Іванишин І. М (2012). Соматотипологічні особливості соматичного здоров'я дівчат підліткового віку. *Теорія та методика фізичного виховання.* №5. С.12-16.

2. Донець І. О. (2016). Моніторинг фізичної підготовленості футболісток дитячо-юнацької спортивної школи у навчально-тренувальному процесі : *дис. канд. пед. наук : 13.00.02; ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка*. Чернігів, 200 с.

3. Лапутин А., Кашуба В., Хабинець Т. (1999). Формирование маси тела человека в онтогенезе. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві.* Луцьк : Медіа. С. 436-439.

4. Хрипкова А.Г., Антропова М.В., Фарбер Д.А. (1990). Возрастная физиология и школьная гигиена. М. : Просвещение, 320 с.

ФОРМИ І МЕТОДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Кривич Ірина Пантелеєвна
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, доктор медичних наук, професор кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я
Гусєва Ганна Михайлівна
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, старший викладач кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я
Кузьменко Олександр Петрович
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, кандидат біологічних наук, доцент кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я
Чумак Юлія Юріївна
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, кандидат медичних наук, старший викладач кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я

На сучасному етапі розвитку освіти існує чимало пріоритетів її модернізації. Звісно, так і повинно бути, адже ми живемо у світі сучасних технологій, новітніх винаходів, у час наукових відкриттів та практичних перспектив. Але ніякі найдосконаліші винаходи не можуть замінити безпосереднього людського спілкування.

Входження України в XXI ст. відзначається перед усім характером тих масштабних змін, які сьогодні відбуваються у вітчизняній системі освіти. Це не просто окремі вдосконалення тих чи інших напрямків освітньої практики, це перш за все перехід системи освіти на якісно новий рівень функціонування зі зміною парадигмальних основ розвитку. Вони

повинні забезпечувати самоствердження і самореалізацію особистості впродовж життя. Тобто сучасний освітній заклад – це середовище, де відбувається становлення духовно зрілої особистості.

Інтеграція у суспільство розумово відсталої дитини означає надання їй прав і реальних можливостей брати участь у всіх видах і формах соціального життя нарівні з іншими членами суспільства в умовах, які компенсують відхилення у розвитку й обмеження можливостей. На сучасному етапі соціального розвитку це завдання постає перед школою.

Кожна людина, незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, має право на одержання освіти, якість якої не різниться від якості освіти здорових людей. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), лише 20% народжених дітей умовно вважаються здоровими, інші – або страждають порушеннями психофізичного розвитку, або знаходяться в стані між здоров'ям і хворобою.

Визнання прав такої дитини, її інтересів, потреб, надання допомоги у процесі соціалізації та вибору професійної діяльності є дуже важливим на сучасному етапі розвитку освіти. Тому важливого значення набуває інклюзивне навчання, що передбачає спільне перебування дітей з порушеннями психофізичного розвитку з їх здоровими однолітками. Інклюзивна освіта ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту, здобувати її за місцем проживання і передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу.[1, с.3]

Основна частина. Метою статті є обґрунтування форм і методів реабілітації дітей з відхиленнями поведінки. Основним напрямком у формуванні корекції розвитку такої дитини повинно бути забезпечення раціонального співвідношення цілей, змісту і методів колективного навчання в загальному навчально-виховному процесі.

Основною метою інклюзивного навчання є повна або часткова компенсація дефекту, або ж, у педагогічному аспекті, це набуття основних компетентностей особистості, необхідних для сучасного життя. Під компетентністю особистості мається на увазі сума набутих завдяки навчанню знань, умінь і навичок, які формуються в учня на основі опанування змісту освіти на внаслідок спеціального корекційного впливу.

Інклюзивна освіта на усіх етапах навчання зорієнтована на зміст освіти масової школи. Успішне функціонування складових учбової діяльності залежить від організації навчального процесу. Це виклад навчального матеріалу, застосування корекційно- розвивального змісту, цілеспрямований корекційний вплив на розумові дії учнів, забезпечення зворотного зв'язку між учнем і вчителем.[1, с.6]

Вивчення практичної діяльності розумово відсталих дітей свідчить про низький рівень готовності їх до навчання. Це – невміння організовувати власну діяльність, відсутність цілеспрямованості, низький рівень самоконтролю. Недостатнє вміння правильно оцінити виконане завдання.

Як свідчать дослідження, це пов'язане не тільки з особливостями пізнавальної діяльності розумово відсталих дітей. А й значною мірою недосконалістю існуючої методики навчання умінь виконувати практичні завдання.

Відомо, що виконання практичного завдання передбачає наявність етапів орієнтування та виконання. На етапі орієнтування дитина, одержавши завдання, аналізує його, усвідомлює, що потрібно дізнатись чи що виконати, залучає необхідні знання та планує послідовність виконання. Наступний етап передбачає реалізацію виробленого і процесі орієнтування загального плану дій. Тобто орієнтування дає можливість передбачати ті дії, за допомогою яких буде здійснюватися практичне виконання завдання. [2, с.4]

Результати навчання практичної діяльності розумово відсталих дітей свідчать, що ці діти без спеціального навчання не оволодівають уміннями орієнтуватися при виконання практичного завдання, використовувати набуті знання та виробляти загальний план його виконання.[3, с.11]

Основна мета організації педагогічного впливу спрямована на

формування та корекцію особистості в сучасних навчальних закладах – створення умов до соціалізації осіб з різними вадами. Соціалізація може відбуватися як в умовах стихійного впливу на особистість і тоді її мета полягає в тому, щоб допомогти людині оволодіти важливими для нормального стилю особистісного життя суспільними категоріями, культурним досвідом, накопиченим людством, допомогти зрозуміти своє покликання, визначити власне місце в суспільстві, знайти шляхи найефективнішого самовизначення в ньому. При цьому людина з певними вадами в процесі соціалізації прагне до самопізнання, самоосмислення, а це стимулює не пасивну адаптацію, а розвиток активного самоствердження в суспільстві.

Успішність соціалізації особистості пояснюється через ряд тісно пов'язаних загально-педагогічних та загально-психологічних категорій, які останнім часом, розглядаються як форми і методи соціальної педагогіки в умовах нормального розвитку особи та як форми і методи соціальної реабілітації. Ефективність соціальної реабілітації та адаптації дітей з певними вадами розвитку визначається двома обставинами: рівнем особистісного розвитку та соціально-економічним устроєм суспільства, ставленням у ньому до дітей з особливими освітніми проблемами. Л.С.Виготський свого часу писав: «Інвалідність не є зовсім нещастям, вона ним стає як факт соціальний». Дитина починає відчувати велику кількість обмежень з того моменту, коли вперше виходить один на один із соціальним середовищем.[3, с. 8]

Соціальна реабілітація особистості з певними вадами розвитку полягає у такій системі умов:

- реконструкція соціально-культурного оточення інваліда, організація дозвілля та спілкування з широким колом людей;
- організація цілеспрямованої соціально-психологічної роботи з близькими та родичами дітей;
- допомога у професійному самовизначенні, працевлаштуванні;
- виявленні творчих здібностей;
- охорона прав дитини;
- забезпечення медичного, педагогічного, психологічного патронажу;
- створення позитивної громадської думки щодо проблеми дітей з особливими освітніми проблемами. [4, с.13]

Для спеціальної психології актуальними для наукового та практичного вирішення є питання, які пов'язані з ефективним здійсненням реабілітаційної роботи у зазначених далі напрямках:

- елементарна реабілітація, яка включає поновлення і формування елементарних навичок самообслуговування, орієнтування в малому і великому просторі, організація спілкування в колективі, фізичний розвиток, оволодіння системою письма і читання. Проблема елементарної реабілітації як першого кроку до соціальної адаптації та інтеграції в суспільстві розв'язується за умови системного підходу педагогів та психологів.
- психологічна реабілітація, забезпечення психологічної готовності особистості до життя з певними вадами.
- медична реабілітація, тобто максимально можливе відновлення вродженої або набутої патології.
- професійна реабілітація, яка передбачає професійну підготовку й раціональне працевлаштування. Саме професійна реабілітація дає людині можливість самостійно працювати, визначати і стверджувати свій професійний статус і таким чином включатись в активне трудове і суспільне життя.
- культурна реабілітація – розвиток інтересів, різних видів творчості, зокрема естетичної, підвищення загальнокультурного рівня.
- сімейна реабілітація. У цілому позитивна роль сім'ї відчувається у всіх видах реабілітаційної роботи. На жаль психолого-педагогічні умови в сім'ї не завжди відповідають вимогам, які б сприяли реабілітації дітей з особливими освітніми проблемами.

Об'єктивізація симптомів екзогенно-органічних уражень головного мозку та їх наслідків дозволяє вибрати раціональні методичні підходи щодо корекції психоневрологічних змін. Особливість методичних підходів полягає в тому, що

корекція психоневрологічних змін проводиться на різних рівнях: фізичному, психічному та духовному. На фізичному рівні проводяться санітарно-гігієнічні заходи – очищувальні процедури різних органі в і систем, раціональне дихання, раціональне харчування. На психічному рівні застосовуються методичні комплекси самовдосконалення, методики психогігієнічної саморегуляції. Вдосконалення духовності повинно здійснюватися шляхом тренінгу самосвідомості.

У зв'язку з використанням цих комплексних методичних підходів щодо корекції психоневрологічних змін виявлено різні рівні адаптації і можливості формування здорового способу життя.

Медичний аспект роботи з дітьми з особливими освітніми проблемами це проведення профілактики посилення основного дефекту (дозування зорових та фізичних навантажень, вправи зорової гімнастики, медичний контроль за дотриманням рухового та ортопедичного режиму), проведення два рази на рік медичних оглядів всіх дітей; клінічне спостереження за дітьми під час занять та в позаурочний час; лікування загальних нервово-психічних відхилень; лікування соматичних захворювань.[4, с. 16]

Висновки. Практика широкого впровадження корекційної допомоги дітям потребує системи їх активного виявлення. Вона може бути забезпечена

узгоджувальною співпрацею дошкільної та шкільної психологічної служб з психолого-медико-педагогічними консультаціями, мережа яких нині недостатня, хоча поволі зростає. Потрібне й подальше удосконалення навчальних програм та корекційних технологій, поглиблення їх розвитку.

Отже уся навчально-виховна робота, яка організується з дітьми з помірною та важкою розумовою відсталістю має бути спрямована на корекцію і компенсацію аномального розвитку, їх реабілітацію і підготовку до виробничої праці.

Список використаних джерел

1. Данілавічутс Е.Г. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі /Е.Г.Данілавічутс// Особлива дитина.-2018.-с.25.
2. Колупаєва А.А.Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод.посібник / А.А.Колупаєва: МОН України.-К.,2019.-196с.
3. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: навч.метод.посібник / О.Б.Нагорна// НАПН України .- Київ, 2019.-140с
4. Діагностика і корекція затримки фізичного розвитку у дітей / під ред. С. Шевченка. – Київ .- 2013. – 224с.

ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ І ЗДАТНОСТІ ДО НАВЧАННЯ ОСІБ З ЛЕГКИМ СТУПЕНЕМ РОЗУМОВОЇ ВІДСТАЛОСТІ

Кудін Сергій Федорович
Національній університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, кандидат педагогічних наук, доцент
Савонова Оксана Вікторівна
Національній університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Зміни, що відбулися в останні десятиліття в суспільному житті України, позначилися також в посиленні уваги до проблем виховання, навчання і соціальної адаптації осіб з обмеженою життєдіяльністю, в переосмисленні парадигми інклюзивної освіти під впливом нових ціннісних орієнтацій суспільства і держави, нової